

THỰC TRẠNG SỬ DỤNG VÀ PHỐI NHIỆM HOÁ CHẤT TRỪ SÂU TẠI CỘNG ĐỒNG

Báo cáo tóm tắt

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Ngộ độc hoá chất trừ sâu đang ảnh hưởng tới nông dân và công nhân làm việc tại các nông trại trên toàn cầu, đặc biệt ước tính 51% nhóm này thuộc các nước Đông Nam Á. Báo cáo đánh giá gần đây của Mạng lưới hành động về Hoá chất trừ sâu khu vực Châu Á – Thái Bình Dương cho thấy tỷ lệ ngộ độc hoá chất trừ sâu không chủ ý ở Việt Nam ngày càng gia tăng, với số ca ước tính lên tới 12,127,549*

Nghiên cứu được thực hiện năm 2022 tại xã Hải Cường, huyện Hải Hậu, tỉnh Nam Định, mô tả thực trạng tại cộng đồng, nơi nông dân và gia đình họ đang tiếp xúc với hoá chất trừ sâu độc hại cao trong môi trường làm việc và tại nhà của họ nhưng không hề nhận thức được tác động có hại.

*<https://panap.net/resource/acute-pesticide-poisoning-in-asia-a-four-country-review/>

Nghiên cứu cũng phản ánh ước tính gần đây và sự gia tăng nhanh chóng số ca mắc mỗi năm nếu không có hành động nào tiếp theo. Hoá chất trừ sâu không chỉ tác động đến con người, mà còn gây ra sự suy giảm các loài côn trùng và dẫn đến biến đổi khí hậu nghiêm trọng.

Việc thu thập dữ liệu được thực hiện bởi Trung tâm Nghiên cứu Giới, Gia đình và Môi trường trong Phát triển (CGFED) phối hợp với Hội Liên hiệp Phụ nữ huyện Hải Hậu và nhóm Nữ nông dân tiên phong xã Hải Cường, sử dụng phương pháp Giám sát Hành động Hoá chất trừ sâu dựa vào cộng đồng (CPAM) do PANAP phát triển. Bảng hỏi CPAM được CGFED dịch sang tiếng Việt và phát tới những người được phỏng vấn. Các thông tin thu thập từ các cuộc phỏng vấn được CGFED nhập trực tiếp trên ứng dụng web CPAM của mạng lưới khu vực. Tổng số 99 nông dân (50 nữ, 49 nam) và 97 học sinh (47 nữ, 50 nam) tham gia cuộc khảo sát này.

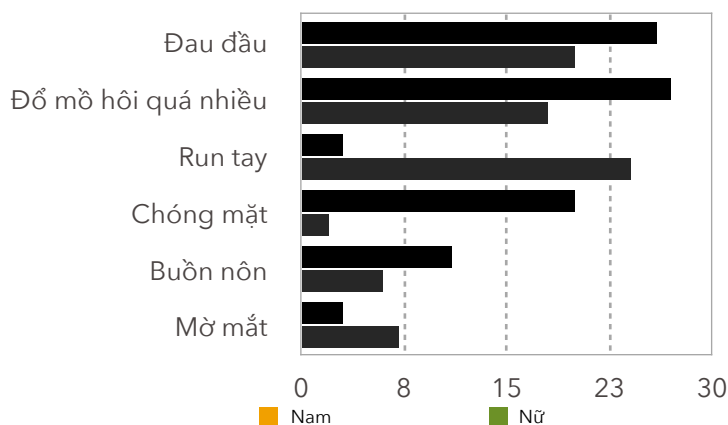
II. THỰC TRẠNG SỬ DỤNG VÀ PHƠI NHIỄM HOÁ CHẤT TRỪ SÂU TẠI CỘNG ĐỒNG

Nông dân

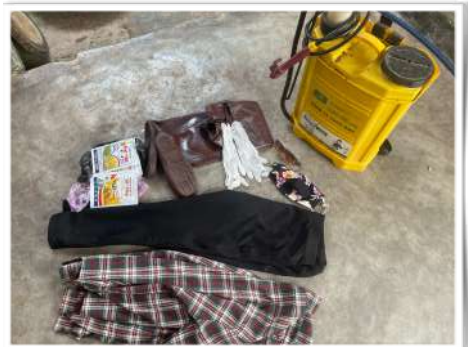
- 100% nông dân được khảo sát đều sử dụng hoá chất trừ sâu. Trong đó, 97% nông dân được khảo sát sử dụng hóa chất trừ sâu từ ít nhất 10 năm trở lên
- 95% nông dân tiếp xúc với hoá chất trừ sâu qua việc sử dụng và phun hoá chất trừ sâu trên đồng ruộng và nhà của họ (45% nam, 49% nữ, 1% không xác định)
- Phần lớn (71%) nông dân sinh sống trong phạm vi 1km hoặc dưới 1km
- 98% nông dân quay trở lại ruộng sau khi phun hoá chất trừ sâu (49% nữ, 48% nam, 1% không xác định). Nông dân thường quay lại ruộng sau 2-3 ngày phun hoá chất trừ sâu

- Phần lớn nông dân bị ngộ độc hoá chất trừ sâu (83%, trong đó 51% nam, 48% nữ) với nhiều triệu chứng
- Các triệu chứng khác được đề cập gồm: mệt mỏi, nổi mẩn ngứa da, khó thở, nôn mửa, tiêu chảy, loạng choạng, và thậm chí cơ thể mẩn ngứa
- Nếu bị ngộ độc hoá chất trừ sâu, nông dân có xu hướng nói với người nhà hơn đến gặp bác sĩ hoặc trạm y tế địa phương (85% so với 6%)

Các triệu chứng ngộ độc người dân thường gặp (theo giới tính)

- 19% nông dân tham gia phỏng vấn cho biết họ từng gặp sự cố đổ, tràn hoá chất trừ sâu. Đa phần nông dân bị đổ, tràn hoá chất trừ sâu vào phía sau cơ thể (14,1%)
- Abamectin là hoá chất trừ sâu được sử dụng phổ biến nhất ở Hải Hậu (82% nông dân sử dụng), tiếp theo là nitenpyram (69%) và emamectin benzoate (52%), chủ yếu được sử dụng trong trồng lúa.

Đồ bảo hộ cá nhân phần lớn do người dân tự mua (97%):

- ◆ áo sơ mi dài tay (73%),
- ◆ quần dài (72%),
- ◆ khẩu trang (71%),
- ◆ ủng hoặc giày (71%),
- ◆ găng tay (47%),
- ◆ kính mắt (6%),
- ◆ áo liền quần (6%)

IV. TUẦN LỄ TOÀN CẦU KHÔNG SỬ DỤNG HOÁ CHẤT TRỪ SÂU

Ngày toàn cầu không sử dụng hoá chất trừ sâu được Mạng lưới Hành động về Hoá chất trừ sâu (PAN) Quốc tế phát động tổ chức lần đầu tiên vào năm 1998 nhằm nâng cao nhận thức về mối nguy hiểm và rủi ro của việc sử dụng hoá chất trừ sâu cũng như thúc đẩy các giải pháp thay thế bền vững cho hoá chất trừ sâu. Từ năm 2010, chiến dịch Ngày toàn cầu không sử dụng hoá chất trừ sâu đã được kéo dài thêm một tuần, bắt đầu vào ngày 3 tháng 12 và kết thúc vào ngày 10 tháng 12 hàng năm.

Các sự kiện và hoạt động hưởng ứng chiến dịch được tổ chức trong cả tuần và được PAN International và PAN các khu vực điều phối với sự cộng tác của các tổ chức đối tác. Các sự kiện tập trung vào tưởng niệm thảm họa Bhopal 1984 và thu hút sự chú ý của công chúng đến tác hại của hoá chất trừ sâu, đồng thời kêu gọi các quốc gia hành động loại bỏ hoá chất trừ sâu độc hại cao.

Trẻ em

- Phần đông trẻ (74,5%) được hỏi đều đã từng nhìn thấy việc phun hóa chất trừ sâu bệnh, diệt cỏ quanh nhà hoặc trường và 70,4% trẻ từng tiếp xúc với hóa chất trừ sâu.
- Có tới 16,3% trẻ từng chuẩn bị hoặc trộn hóa chất, 11,2% trẻ từng làm tại vườn có phun hóa chất và 7,2% từng ăn hoặc uống các sản phẩm tái chế đã từng đựng hóa chất trừ sâu.
- Việc tiếp xúc với hóa chất, 44,9% trẻ thấy mệt mỏi, 23,5% bị chóng mặt, 28,6% bị đau đầu và 10,2% bị buồn nôn. Chỉ có 18% trẻ sau đó đi gặp bác sĩ để kiểm tra.

III. ĐỀ XUẤT CHÍNH SÁCH

- **Tăng cường phổ biến thông tin, tuyên truyền về cách sử dụng và tác hại của hóa chất trừ sâu (tập trung vào người bán và người sử dụng hóa chất)**
- **Tuyên truyền về tác hại của hóa chất trừ sâu và cách phòng ngừa, xử lý hóa chất trừ sâu trong cộng đồng dân cư và trường học.**
- **Truyền thông để người dân thay đổi hành vi bảo vệ môi trường đất, môi trường nước của cộng đồng (quy định nơi bỏ rác thải hóa chất, nơi giặt các đồ sử dụng sau khi phun hóa chất trừ sâu).**
- **Thúc đẩy các mô hình nông nghiệp hữu cơ, nông nghiệp xanh, nói KHÔNG với sử dụng hóa chất trừ sâu.**
- **Yêu cầu các công ty sản xuất hóa chất trừ sâu in thông tin trên bao bì rõ ràng, dễ đọc, dễ nhớ.**

“Chúng tôi kêu gọi các nhà hoạch định chính sách toàn cầu đặt ra các mục tiêu táo bạo để loại bỏ hoá chất trừ sâu có độ nguy hiểm cao trong nông nghiệp, cấm tiêu chuẩn kép trong buôn bán hoá chất trừ sâu và cung cấp thông tin cho tất cả nông dân về các lựa chọn thay thế không dùng hóa chất, đặc biệt là các phương pháp tiếp cận sinh thái, vào năm 2030.”

(Bà Sarojeni Rengam, Giám đốc điều hành PANAP)

DANH MỤC HOÁ CHẤT TRỪ SÂU DO NÔNG DÂN HẢI HẬU SỬ DỤNG

Tên hoạt chất	Sử dụng cho cây trồng	Số lượng nông dân sử dụng	% (*)	WHO phân loại (*)	Danh mục HHP của PAN	Số quốc gia cấm sử dụng
Abamectin	Gạo, lạc, đậu, ngô, rau	82	82	Ib	X	Không biết là bị cấm
Acetochlor	Gạo, ngô	15	15	III	X	43
Alpha-cypermethrin	Gạo, ngô, rau	48	48	II	X	29
Chlorfenapyr	Gạo, rau	42	42	II	X	32
Cymoxanil	Gạo, rau	8	8	II		Không biết là bị cấm
Cypermethrin (alpha, beta)	Gạo, ngô	8	8	II	X	30 (nếu là beta)
Deltamethrin	Gạo, ngô, rau	12	12	II	X	Không biết là bị cấm
Emamectin benzoate	Gạo, ngô, rau	52	52	II	X	Không biết là bị cấm
Hexaconazole	Gạo, ngô	49	49	III		35
Imidacloprid	Gạo, ngô, rau	4	4	II	X	29
Indoxacarb	Gạo, rau	20	20	II	X	Không biết là bị cấm
Isoprothiolane	Gạo, ngô	11	11	II		Không biết là bị cấm
Kasugamycin	Gạo, rau	16	16	U		Không biết là bị cấm
Mancozeb	Gạo, rau	8	8	U	X	31
Nereistoxin	Gạo, ngô	12	12			Không biết là bị cấm
Nitenpyram	Gạo, ngô	69	69	II	X	28**
Permethrin	Gạo, ngô	11	11	II	X	33
Tricyclazole	Gạo, ngô	11	11	II		Không biết là bị cấm

(*): Tỷ lệ % cộng lại không bằng 100% do người trả lời đưa ra nhiều phương án

(**): Không bị cấm ở quốc gia nào nhưng không được Liên Minh Châu Âu chấp thuận